

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Tollens' nagalm: Het dichterschap van Hendrik Tollens (1780-1856) in de Nederlandse herinneringscultuur

Poortier, R.W.

Publication date

2014

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Poortier, R. W. (2014). *Tollens' nagalm: Het dichterschap van Hendrik Tollens (1780-1856) in de Nederlandse herinneringscultuur*. [, Universiteit van Amsterdam].

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

STELLINGEN BEHOREND BIJ HET PROEFSCHRIFT *TOLLENS' NAGALM VAN RUDOLF WOUTER POORTIER*

1

De herinneringscultuur rond een schrijver of dichter kan worden beschreven met het concept dat Aleida Assmann heeft voorgesteld in *Erinnerungsräume*, met dien verstande dat aan dit concept kunnen worden toegevoegd het element van fysiek-emotionele reactie op het literaire werk en de notie van remediatie zoals door Ann Rigney is beschreven in *The Afterlives of Walter Scott*.

(Aleida Assmann, *Erinnerungsräume. Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses*, München, C.B. Beck, 2010 (5), m.n. *Zweiter Teil*, 149-342;

Ann Rigney, *The Afterlives of Walter Scott. Memory on the move*, Oxford University Press, 2012, m.n. *Introduction*, 1-48)

2

Het is een voorwaarde voor de herinneringscultuur rond een schrijver of dichter dat het primaire literaire werk in een adequaat geannoteerde uitgave, of ten minste in een representatieve bloemlezing algemeen verkrijgbaar is.

3

De definitieve teloorgang van de nationale beroemdheid van Hendrik Tollens als dichter wordt ingezet door G.'s bespreking van *De Blinde* van Jan van Beers in *De Gids* van 1855, deel I, 396-408.

4

De kroning van het borstbeeld van Hendrik Tollens met een lauwerkrans door het Haagse dichtgenootschap 'De Nieuwe Korenbloem' op 24 november 1856 kan als een sacrale handeling worden beschouwd.

(Dr. G.D.J. Schotel, *Tollens en zijn tijd*, Tiel, Wed. Van Wermeskerken, 1860, 364-366)

5

De relatief lage opbrengst van de nationale inzameling voor een standbeeld van Tollens (1860) - f 10.000 i.p.v. de verwachte f 300.000 - is een aanwijzing dat hij vier jaar na zijn dood al aan nationale status heeft ingeboet.

6

Voor de invloed van koningin Wilhelmina op de afschaffing van *Wien Neerlands Bloed* als volkslied in 1932 bestaan geen concrete aanwijzingen; veeleer is het koning Willem III geweest die hiertoe in 1858 een fundamentele aanzet heeft gegeven door het *Wilhelmus* als 'koningslied' aan te wijzen.

7

Het besluit van het 'Nationaal Comité 200 jaar Koninkrijk' geen aandacht aan de volksliederen te besteden, is een gemiste kans het *Volkslied* van Tollens in een (literair-)historisch kader te plaatsen en te rehabiliteren.

('De teksten geven vaak aanleiding tot discussie in de maatschappij en die willen wij graag voorkomen in relatie tot de viering. Verder komt het dan snel tot alternatieven, die ook weer tot discussie leiden. Het Nationaal Comité heeft dan ook besloten hier geen aandacht op te richten.'; bron: mail van Liliane de Jager, projectleider, aan schrijver dezes, 20 juli 2012)

8

Het feit dat in *Fantasie über das Niederländische Volkslied 'Wien Neerlandsch bloed'* (± 1900) van Johannes Snoer (1868-1936) ook het thema van het *Wilhelmus* klinkt, is achteraf te beschouwen als een vooruitwijzing.

(Lavinia Meijer, harp, *Fantasies & Impromptus*, Channel Classics, CCS SA 31711, track 8)

9

Straatnamen verliezen hun functie als herinneringsdragers als op of bij de straatnaambordjes geen relevante informatie over de vernoemde wordt vermeld.

10

Het ontbreken van Hendrik Tollens in het Namenregister van Thomas Vaessens' *Geschiedenis van de moderne Nederlandse literatuur* moet eerder gezien worden als een omissie dan als een bewuste keuze hem - samen met Jan Fredrik Helmers, Bernard ter Haar, François HaverSchmidt en Gerrit van de Linde - in de literatuurgeschiedenis onvindbaar te maken.

(Thomas Vaessens, *Geschiedenis van de moderne Nederlandse literatuur*, Nijmegen, Vantilt, 2013, 159-160)

11

De redenering:

Als Tollens het originele dagboek van Gerrit de Veer had gekend, dan zou hij hem in zijn dichtstuk *De Overwintering* hebben genoemd;

Tollens noemt Gerrit de Veer niet zijn *Overwintering*;

Dus Tollens kende het originele dagboek van Gerrit de Veer niet.

is een voorbeeld van een *modus tollens*.

12

Het getuigt niet alleen van zorgvuldigheid, maar ook van respect voor de naamdrager als zijn of haar achternaam in de juiste spelling wordt geschreven.

13

Of de uitdrukking 'lest best' geldt voor het laatste proefschrift dat een gerenommeerd en gelauwerd promotor met zijn of haar *ius promovendi* heeft begeleid, kan alleen door de betreffende promotor worden vastgesteld.